טבול יום פרק שנים עשר זבחים

לא קשיא כאן שמת לו מת בי"ד וקברו בי"ד כאן שמת לו מת בי"ג וקברו בי"ד מת לו מת בי"ד וקברו בי"ד יום מיתה תופס לילו מדאורייתא מת לו מת בי"ג וקברו בי"ד יום קבורה [א] מדרבנן אינו תופס לילו אלא מדרבנן א"ל רב אשי לרב מרי ואלא הא דקתני אמר לו ר"ש תדע שהרי אמרו אונן טובל ואוכל את פסחו [ב] אבל לא בקדשים נימא ליה קאמינא לך אנא יום מיתה דאורייתא ואמרת לי את יום קבורה דרבנן קשיא אביי אמר לא קשיא [א]כאן שמת קודם חצות כאן שמת לאחר חצות קודם חצות דלא איחזי לפסח חיילא עליה אינניות אחר חצות דאיחזי לפסח לא חיילא עליה אינניות ומנא תימרא דשני ליה [ג] בין קודם חצות בין לאחר חצות דתניא[ד] [1] לה יטמא מצוה [2] לא רצה מטמאין אותו על כרחו ומעשה ביוסף הכהן שמתה אשתו בערב הפסח ולא רצה ליטמא [ה] ונמנו אחיו הכהנים וטימאוהו בעל כרחו ורמינהי [2] ולאחותו [ו] מה ת"ל הרי שהלך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יטמא אמרת [2] לא יטמא יכול כשם [ה] שלא יטמא לאחותו כך אין מטמא למת מצוה ת"ל ולאחותו לאחותו הוא דאינו מטמא אבל מטמא [2] הוא למת מצוה [ו] לאו ש"מ כאן קודם חצות כאן לאחר חצות ממאי דילמא לעולם אימא לך אידי ואידי אחר חצות והא רבי ישמעאל והא ר"ע דתניא [3] לה טמא רשות דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר חובה לא ס"ד דרישא דהתיא ר"ע קתני לה דתניא [ז] ר"ע אומר [3] נפש אלו הקרובים מת אלו הרחוקים לאביו אינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה לאמו היה [ח] כהן והוא נזיר לאמו הוא דאינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה לאחיו שאם היה כ"ג והוא נזיר לאחיו הוא דאינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה ולאחותו מה ת"ל הרי שהלך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יטמא אמרת לא יטמא יכול כשם שאין מטמא למת מצוה תלמוד לומר ולאחותו לאחותו [ח] לא יטמא אבל יטמא הוא למת מצוה

לא קשיא. דר"ש אדר"ש הא דקתני הכא [ב] אונן לא מייתי פסח כשמת ר"וקברו בי"ד ביום מיתה דאורייתא ומפיק לילו מדאורייתא כדליף ליה רבי יהודה לקמן [ע"כ] והא דקתני לעיל אוכל פסחו בשמת בי"ג וקברו בי"ד ביום קבורה גופיה דרבנן ולא תפיס לילו אלא מדרבנן ורומיא דתרתי מתני' קמייתא משני לה רב מרי אידי ואידי יום [א] קבורה וכאן בפסח וכאן בשאר ימות השנה כדשנינן לה מעיקרא ומאי אכל לא בקדשים אכל לא בקדשים של כל השנה כולה: הכי גרס' **לא תפיס לילו עמו** [ב] **אלא מדרבנן: אמינא לך אינונא** [ג] **יום מיתה דאורייתא.** דהא מאינונא דאהרן מייתי לה לקמן והתם יום מיתה הוא: **ואם מהדרת יום קבורה.** דהוא גופיה מדרבנן הוא מוזינא: **אכיי אמר.** אידי ואידי ביום מיתה ונעולה אינונא לילה לר"ש דרבנן ודקתני בברייתא פסח אינו בא בתאינות בשמת קודם חצות דרממנא דמייתי מהאי קרא דדרשינן בשהוא שלם הוא מביא ולא בשהוא אונן ודקתני בפסחים טובל ואוכל פסחו אלמא מייתי ליה אונן בשמת אחר מתן תורה דקודם מוצה שחיטת פסח לאינונא ותו לא דמיא ליה אינונא מלגלגה קרבנו [ד] ומיהו על כרחך ש"מ אינונא לילה דרבנן דאי מדאורייתא היא אמאי [ה] הוה אכיל הכי אמר [ה] דקדמה חובת שחיטה לאינונא אכל חובת אכילה לא קדמה ליה ואכילת פסחים לא מעכבא לאנינא [ו] אלא מעתה לאינונא לילה דרבנן והם לא העמידו דבריהם במקום כרת דדילמא ממנע ולא שחיט מ"ג כיון דעל כרחך [ז] שחטיה לאו אוכח אדעת דימרו יאתנטו ע"מ ליפסל הילכך אוכל פסחו אכל לא שאר קדשים אפי' ליל פסח דהעמידו דבריהם במקום עשה ומתני' דדייקינן אי מזמנו ליה אכל ביום קבורה דלאמר רב אסי דעל [דמת בי"ג וקברו בי"ד] אפילו מדרבנן לא תפיס לילו: **דשני לן.** [ח] מדאורייתא: **ורמינהי כו'.** מסקנת דמילתיה הוא דבעי לאתויי מנו רומיא וטיוויי: **לאחותו מה ת"ל.** נזיר קאי וכיון דכתיב לאחיו ולאמו כ"ש לאחותו [ט]: **אמרת לא יטמא.** ריש"ל דבריית

נזיר קא מיירי כדתני לה לקמן בשמעתין וה"ק סיפא הרי שהיה נזיר והוא כ"ג והוא לשחוט את פסחו או למול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יטמא אמרת לא יטמא אי משום נזיר אי משום כ"ג אי משום פסח וכ"ש הכא דאיתמנו לכוליהו: **ולמול את בנו.** דמילה זכויו מעכבתו מלאכול פסחו: אמרת לא יטמא. כי דיבור דנזיר אין לו לדחות נזירות מפני טומאת קרובין כך שחיט פסחו אין לו לדחות פסחו מפני טומאת קרובין. ואינו יכול לפרש אותה בנזיר עצמו ולומר הרי שהיה הולך נזיר זה לשחוט את פסחו דא"כ מאי דומיא דמרמי' לה אדיוסף הכהן דילמא הא דקתני אמרת לא יטמא משום נזירות הוא דנזיר אין מטמא לקרובים: לאחותו אינו מטמא. אלמא אתיא וכו' (תוספתא שם) [ב] פסח באונינות וקס"ד דהוך ברייתות תרוייהו דתני כו' כלל וכ"ה כס"ר [ג] ל"ה וקס"ד בברייתא דקתני לא רצה מטמאין אותו אליבא דר"ע וכו' (לעיל). וכתב"י ולמינו: בא) טעמא. [ד] כבן במתי אפילו מת קודם הצות כו' (תוספתא) בב) פסחו האנינות לא תחיא ליה והכא כו' (ירושלמי שם) ג) בר' הילכך כיון דלאחר חצות הוא וחיילא עליה חובת פסח לא תדחייה כו' (ירושלמי) ד) בר' הוא, ובקודם הצות לא מצי מוקמינ' ליה דא"כ אפי' למ"ד טומאה

רשות אמאי לא יטמא אם יראה הא לא חיילא עליה חובת פסח וכ"ת משום תומרא דפסח א"כ מאי איירא ערב פסח אפי' ר' ימים קודם פסח נמי דהא הוצאה ב' ר' בצי' ותסק"ד (מתוס' ישנים) בב) תיכת ליה נמקלן (ישנים) בג) דאיכתבו (ישנים) בד) כבן) ממרעיונא דלאמר דדרשינן כל"ל (ישנים) ה) ס"ת שחוט ולמול את בני אא"ע לנזיר תבדו ענין לכל מי שהולך לשחוט את שחוט ולמול את בנו (שם) ו) ולנ"ל לא מיירי בנזיר כלל אלא כשיבה פסח בנידה ובכפיר עכ"ל. ומן פרש"י בנרכות. ומן פרש"ל שם שיבה לפנינו הך נ' בפרש"י כנסת. (ומילנא לייט בטעות נמ"ל) אם נוס' כ"ש שלפנינו) [א] בבהן נזיר כל"ל (ע"ש) [ב] בל"ל בל"ל מונה בקלת פרנ"ש כתות ל: [ג] בבהן גדול ונזיר כל"ל (ישנים) [ד] הני שלפנינו היא מנה"ר ומן ע"ם דמפרש מיומם כיון דקיי"ל לחיבי בנכנא מ' בחלילה ר"סה"ר ונזיר" שהיה הילך לשחוט וכו' כי היכי דחני כשלמ' נכנס. ומ' תיב דלא לא תיב"ש מה שכתבו תמ"ר ומעיקרא מה הקל יותר', ועיל' דיו ה"ל למתניה ברישא קודם כה"ג כמו כהן הדיוט דחני ברישא כו'. וע' ס"ק. וכן נ"ב ונמלה"ר כי שהיה הני הנמנה: [ה] ל"ל הדיוט ונזיר ואח"כ כו' (ישנים מהרש"ל): [ו] ל"ל דפסח (שמהרש"ל)

ולא, ומהשתא לא נשאר אלא ב' קראי לדריקא דכת מצוה חד לנזיר בגידא ואידך לכהן ונזיר והנ' אבתי להולך לעשות את פסחו ולמול את בנו דטמא למת מצוה לן. הניחה לרבא דאמר התם בפ"ג דזבחים מצורע היתרא הוא להא אישתראי ולהא לא אישתרא אלא היכא דהיתרא הוא לא אסרינן הואיל. הי' לא צריך קרא לנזיר בלא אסרינן הואיל ואשתראי אישתראי דכיון דטומאת קרובים בלא קרא לא שייך לומר הואיל, אבל לאבי' וה"נ לעולא דס"ל התם דלגבי הטיא אסרינן הואיל הוא צריך קרא לכמוהו הא דאמרן והדרא קושיא לדרכתא. ואע"פ שהתוס' פירשו שם בפ"ק דיבמות אהא דאמר רבא עורה גופא לא בריכא קרא והקשו והא לכל הפחות אית"עריך בנשא מה נמת ואח"כ נשא חי דלא מיטא הואיל ואישתרי ומיהו כשם ר"י דיש לחלק דבבי בעל קרי דשם טומאה אחה היא אסרינן הואיל ואישתרי אישתרי דחד לאו הוא בבעל קרי ומפנינן. אבל הכא דשני שמות הן לא אסרינן הואיל ואישתרי אישתרי. וה"נ נזיר דכהן שני שמות הן לא אסרינן הואיל ואישתרי אישתרי. ומ"ש לחבנא דגמרא דקאמר כי אינעיריך עליה לריבא דנשא מה נמת ואח"כ נשא חי מאי איכא למימר (שיר תקן מגילה ג' ע"ב נקלון) הרי שהיה הולך כו' ולמול את בנו. יש להקשות, הא תינח פסח שיבוע מלשנא שהרי שמא נדחה לפסח שני. אלא מעשות מילה למה יעמוד מפני הטומאה. וכי טמא אינו יכול למול בנו. ונראה לי שאינו רוצה לומר שבעבור שנדרך לקבור המת לא יהיה לו שהות לעשות צרכי מילה איזמל וספרטיון והדברים הצריכין לה ולך לקבור המת ויגיע מלעשות

מסורת הש"ס

א) שמתים פ"ד הלי' ח-ט טושו ג. ת"ס אמור פרשי' א הי"ב. ב) כרסים יט: מגילה ב. מיר מח: סנהדרין לה. ג) [שוטר ב.], ד) [מיר מח:] ספרי נשא כה. ה) יבמות ע.). (ונכתי' כרסים ומו זה כסס הר"ם מקלוי ע"ש), ו) [קלנו כאן דכמיהס ומ"ס כתוס' נכסמים ד"ה אחי ועי' רש"ק].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דסני לן בראורייתא: (ב) ד"ה ומ"מ: ומי לעיל אונן אין מביא פסח כמת:

שינוי נוסחאות

א) נקלת דמרי ר"ל יום קבורה תופס לילו מדרבנן א"ל כו' (ר"ק): ב) ספחר לערב אכל כו' כל"ל (ישנים): ג) ל"ל לן (ישנים): ד) ליטמא לה ונמנו כל"ל (ישנים), ונמנ' שמתים ודחפוהו הבריריו וטימאוהו כו': ה) כשם שאינו מטמא לאחותו כך אינו מטמא וכו' כל"ל (ישנים): ו) קשיא אהדדי אלא לאו ש"מ כו' (ר"ק): ז) שאם היה (ישנים): ח) לאחותו הוא דאינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה (ישנים): ט) תינח הכא ליתא כס"ר: י) כשמת בי"ד וקברו בי"ד כל"ל (ישנים) יא) ל"ל ביום (ישנים): יב) תינח עמו ליתא כס"ר: יג) כס"ר אנא (נמקוט אכנונות): יד) ס"מ גרס שפחו. ונכתה"ר קרבנות: טו) תינח האי שמתק (ישנים): טז) דנחי (ישנים): יז) ס"ל לאבי' אבל אי ס"ל אכילת פסחים מעכבא אז מצי ר"ש למיסבר אנינות לילה דאורייי' ואפ"ה כיון דחל עליו חובת פסח קודם אנינות אכל פסחו לערב דאי לא אכיל לא מצי להקריב ומיהו אע"ג דלא מעכב אכיל אלא העמידו וכו' (ישנים): יח) דעל כרחי' שחיט לאו אורח אדעא דימרו רבנן ישחטנו וכו' כל"ל (ישנים): יט) ס"ת לאחותו. ואמנ ואחיו איתיתנו לדרשא אחריתי ברישא דבריתא למידרש לאחיו לא יטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה ולקמן בשמעתין מייתי לה. וה"ק סיפא ולאחותו מה ת"ל הרי שהיה הולך כו', כלי אא"ע לנזיר לא לאסור אחותו ולא להתיר מת מצוה דהא נפקא לן מרישא דקרא, תנרו עניין להולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו דמילת זכריו מעכבתו מלאכול פסח: אמרת לא יטמא. כי דיבר דנזיר אין לו לדחות נזירות מפני טומאת קרובין כך שחיט פסחו אין לו לדחות פסחו מפני טומאת קרובין. ואינו יכול לפרש אותה בנזיר עצמו ולומר הרי שהיה הולך נזיר זה לשחוט את פסחו דא"כ מאי דומיא דמרמי' לה אדיוסף הכהן דילמא הא דקתני אמרת לא יטמא משום נזירות הוא דנזיר אין מטמא לקרובים: לאחותו אינו מטמא. אלמא אתיא וכו' (ר"ק) [ג] פסח באנינות וקס"ד דהוך ברייתות תרוייהו דתני כו' כלל וכ"ה כס"ר (ר"ק). ל"ל וקס"ד בברייתא דקתני לא רצה מטמאין אותו אליבא דר"ע וכו' (לעיל). וכתב"י ולמינו: בא) טעמא. (ישנים): כבן במתי אפילו מת קודם הצות כו' (תוספתא) בב) הצות לא תחיא ליה והכא כו' (ירושלמי שם) ג) בר' הילכך כיון דלאחר חצות הוא וחיילא עליה חובת פסח לא תדחייה כו' (ישנים): ד) בר' הוא, ובקודם הצות לא מצי מוקמינ' ליה דא"כ אפי' למ"ד טומאה

ומטעמא דהואיל והוה"ל לצרעתו הותר נמי לקרוי. וליכא למימר דדיינו טעמא דאמרינן התם הואיל, דהוה לה מחמירתא לקולתא דהא מצוע"ר ודאי חמיר מבעל קרי, אבל נזיר דחמיר מבהן דהוה"ל מקולתא לחמירתא לא אמרינן הואיל. ליתא דהתניא ל"א דס"ו דנזיר נדף מז) גבי כהן גדול ונזיר שמטא מת מצוה דס"ל יטמא כהן שאין מביא קרבן על טומאתו, אבל לחכמים דס"ל התם יטמא נזיר שאין קדושתו קדושה עולם אלמא כהן חמור מנזיר, מאי איכא למימר. ועוד הא דעולא דאמר הואיל והותר לצרעתו הותר נמי לקרוי, דאי הואיל הרי נמי מקולתא לחמירתא דהא בשמיני ליטי פסיר"תו קאי דאינו אלא מחוסר כיפורים וקיל מטבול יום דבעל קרי דקיי"ל שבל תעלה אוכל במעשר הערב שמשו אוכל בתרומה הבא בפרתו אוכל בקדשים, אלמא שבו"ר אפילו דקרי אסור בתרומה ואילו מחוסר כיפורים אפילו דצרעת מותר בתרומה, ואפ"ה אמרי' הואיל מקולתא לחמירתא. ואע"ג דבפ"ק דיבמות (דף ז) אמרינן מי לא מודה עולא דאם ראה קרי בליל ח' שאינו מכנים ידיו לבהונות שלא יצא לשעה שהוא ראוי להביא קרבן, הא ה"נ איכא למימר דלהכי בבי קרא לכהן ונזיר דלא תימא הואיל הוינן בכח קרובו של כהן ואח"כ קיבל עליו נזירות דבכר הותר לו איסור טומאת כהן קודם שקיבל עליו נזירות והו"א דאף על פי שהוא נזיר בטמא לקרובים אע"ג דנזיר דעלמא אינו מטמא, כהן משום הואיל הו"א דאישתרי, קמ"ל חד מהני קראי

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ו מהלי' קרבן פסח הלכה ט:
כג ב מיי' פ"ב מהל' מאכל אסור הלי' ז והלכה ו טושי"ע יו"ד סימן שנב סעיף ב:
כד ג מיי' שם פ"ג הלכה ח טושי"ע יו"ד סימן שנד סעיף ח:

תורה אור השלם

1. ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה יטמא:
ויקרא כא, ג
2. לאביו ולאמו ולאחיו ולאחותו לא יטמא לדם במתם כי נזר אלהיו על ראשו:
במדבר ו, ז
3. כל ימי הזירו ליהוה על נפש מת לא יבא:
במדבר ו, ו

מוסף רש"י

חיילא עליה אנינות. כדרשת יחו לא חיילא עליה חובת פסח (פסחים עא) ולאחותו מה ת"ל. כנזיר כתיב כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא, ומתיר ליה לאחיו ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא לדם, הא כולה כולכל על נפש מת לא יבא הוי ולמה יבא, לאחיו פרט למת מצוה. לאחר מה ת"ל, משום מת מצוה לא אנטריך דמלאחיו נמקלן, ודרשי ליה בספרי לגמרא שאם היה נזיר זה כהן, דהוי עליה שמי קדושתו, אף הוא לאחו הוא דלא יטמא לאבל מטמא הוא למת מצוה. לאחיו מה ת"ל, הרי שהיה כ"ג והוא נזיר, אף הוא לאחיו לא יטמא לאבל מטמא למת מצוה. ולאחותו מה ת"ל, אם אינו ענין לזה תנהו ענין למי שהיה לשחוט את פסחו ולמול את בנו. מטמא למת מצוה (ברכות יט) הרי שהלך הולך לשחוט את פסחו וגו', הרי שהיה כ"ג ונזיר והולך לשחוט את פסחו, ולמול מלת שיבה, אפילו הכי לאחותו הוא לאיש יטמא אבל מיטמא למת מצוה (מנחות לה.), לו: אם אינו ענין לאחו (כ"ג ונזיר) תנהו ענין לענין ביטול עבודה ומילה מפני מלת מצוה (מגילה ג.), ומלה דנקוט לה אלהדדי הייט משום דמילת זכריו ומכניו מעכבין פסחו (המפרש נזיר מח:) ושמע שמת לו מת. מקרוביי, יטל יטמא לכם: אמרת לא יטמא. הואיל ונזרת שמיעת הפסח הוא חלה עליו חובת הפסח שהוא בכרת, אם יטמא כטל מלעשות פסח, ולמול את בנו נמי (מלוה) (מלוה שיש בה) כרת הוא, ואתי אלמרמי בעבורו פסחים נמי קאמר דמילה זכריו ומכניו מעכב הפסח (נדרים יח.). לו: דהא נזיר הוא ומביע על כל נפשות מת לא יבא (סנהדרין שם). לו: כשם שאין נזיר מבטל נזירותו לעשות לקרוביו, כך אינו לא לא יכול מפסחו (מגילה ג.): תל"ת ולאחותו. דלא אנטריך אלא לאחי דגלמר אמ"ש שם עליו קדושת כהנה ומפקי מלה, ולאחותו הוא דהוה כמהוה אלא מיטמא למת מצוה (נדרים שם):

ליקוטים

שאם היה בכ"ג יבוי בו'. קשה לי מנ"ל דהוי לא קראי כולן למעוטי מת מצוה קאתי, דילמא חד מיניהו לגופא אתא שאם היה כהן ונזיר נמי אינו מטמא לקרובים כמו נזיר ברייה. וכי תימא הלאו כל שכן הוא, ליתא, דהו"א כהן ונזיר גרע טפי מנזיר ברייה דהו"א דהואיל והותר לו טומאת קרובים להנזיר הותר לו נמי לזיורתו. וכ"ת אמרינן בפ"ג דזבחים (דף לב ע"ב) לעולא דס"ל ביאה במקצת שמה ביאה אפ"ה מצורע שחל שמיני שלו להיות בערב פסח הראה קרי בו ביום ושבל סכנים ידיו לבהונות

דלמר הוא דאמרינן הואיל הוא דלגבי הטיא אסרינן הואיל ואשתרי אישתרי דכיון דטומאת קרובים לכהן היתירא בלא קרא לא שייך לומר הואיל, אבל לאבי' וה"נ לעולא דס"ל התם דלגבי הטיא אסרינן הואיל הוא צריך קרא לכמוהו הא דאמרן והדרא קושיא לדרכתא. ואע"פ שהתוס' פירשו שם בפ"ק דיבמות אהא דאמר רבא עורה גופא לא בריכא קרא והקשו והא לכל הפחות אית"עריך בנשא מה נמת ואח"כ נשא חי דלא מיטא הואיל ואישתרי ומיהו כשם ר"י דיש לחלק דבבי בעל קרי דשם טומאה אחה היא אסרינן הואיל ואישתרי אישתרי דחד לאו הוא בבעל קרי ומפנינן. אבל הכא דשני שמות הן לא אסרינן הואיל ואישתרי אישתרי. וה"נ נזיר דכהן שני שמות הן לא אסרינן הואיל ואישתרי אישתרי דלא קרא לכמוהו דאמרינן הואיל הוא דאישתרי אישתרי. מ"מ לחבנא דגמרא דקאמר כי אינעיריך עליה לריבא דנשא מה נמת ואח"כ נשא חי מאי איכא למימר (שיר תקן מגילה ג' ע"ב נקלון) הרי שהיה הולך כו' ולמול את בנו. יש להקשות, הא תינח פסח שיבוע מלשנא שהרי שמא נדחה לפסח שני. אלא מעשות מילה למה יעמוד מפני הטומאה. וכי טמא אינו יכול למול בנו. ונראה לי שאינו רוצה לומר שבעבור הטומאה יעמוד מעשות המילה, אלא בעבור שנדרך לקבור המת לא יהיה לו שהות לעשות צרכי מילה איזמל וספרטיון והדברים הצריכין לה ולך לקבור המת ויגיע מלעשות

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com